

ΕΚΤΑΚΤΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Προς τα μέλη της Βουλής των Ελλήνων

20 Φεβρουαρίου 2024

Θέμα: Νομοσχέδιο για τους όρους αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας στις παραθαλάσσιες περιοχές κ.α.

Αξιότιμα μέλη της Βουλής των Ελλήνων,

Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών εισήγαγε ενώπιόν σας νομοσχέδιο με τίτλο «Όροι αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας στις παραθαλάσσιες περιοχές και άλλες διατάξεις». Το νομοσχέδιο κατατέθηκε το βράδυ της Παρασκευής 16 Φεβρουαρίου 2024, ακριβώς δύο ημέρες μετά τη λήξη της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης επί του σχεδίου νόμου που φιλοξενήθηκε στην ιστοσελίδα ορηγον διάρκειας 15 ημερών και προσέλκυσε έντονο ενδιαφέρον συγκεντρώνοντας περισσότερα από 1.200 σχόλια.

Ενόψει της συνεδρίασης ενώπιον της Διαρκούς Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων για την επεξεργασία και εξέταση του νομοσχεδίου, και της επικείμενης συζήτησης ενώπιον της Ολομέλειας της Βουλής των Ελλήνων, θα θέλαμε να επιστήσουμε την προσοχή σας στο γεγονός ότι με το νομοσχέδιο εξπρές, η κυβέρνηση επιχειρεί να καταργήσει το, ήδη ανεπαρκές σε καιρό κλιματικής κρίσης, ελάχιστο όριο προστασίας των 30 μέτρων παραλίας, δηλαδή της αδόμητης ζώνης από το όριο του αιγιαλού.

Για τα ειδικότερα σχόλια που καταθέσαμε από κοινού οι συνυπογράφουσες περιβαλλοντικές οργανώσεις παραθέτουμε τα σχετικά κείμενα συμβολής στη διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης, συνοψίζουμε τα κεντρικά σημεία των σχολίων παρακάτω καθώς παραμένουν επίκαιρα.

Καταρχάς, το νομοσχέδιο δεν εισάγει καμία μεταρρύθμιση για την αποτελεσματική προστασία και διαχείριση του εξαιρετικής οικολογικής σημασίας παράκτιου χώρου, ο οποίος ήδη επηρεάζεται σοβαρά από την κλιματική κρίση. Απουσιάζουν από το νομοσχέδιο προβλέψεις που σχετίζονται με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (π.χ. δεν υπάρχει αναφορά σε άλλους φυσικούς ή ανθρωπογενείς κινδύνους που απειλούν την παράκτια και παράχθια ζώνη, πλημμυρικούς κινδύνους κ.λπ.). Πρόκειται για άλλη μία αποσπασματική παρέμβαση που επιχειρείται καθώς:

- Αποτελεί κακή νομοτεχνική επιλογή η κατάργηση σχεδόν συνολικά του νόμου 2971/2001 για τον αιγιαλό και την παραλία, ο οποίος έχει τροποποιηθεί αμέτρητες φορές, δίχως να κωδικοποιείται, για να ρυθμιστούν τα ίδια ζητήματα που καλύπτει ο ισχύων νόμος.
- Εισάγεται μια νέα *ad hoc* «κατηγορία» προσωρινού καθεστώτος προστασίας («απάτητες παραλίες», βλ. άρθ. 4 παρ. 2 σε συνδυασμό με την εξουσιοδοτική διάταξη του άρθ. 22 παρ. 1) που οδηγεί σε κατακερματισμό του προστατευτικού καθεστώτος των περιοχών του δικτύου Natura 2000, αντί το αρμόδιο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας να προβεί άμεσα στις απαιτούμενες ενέργειες για την έκδοση των προεδρικών διαταγμάτων και των σχεδίων διαχείρισης προκειμένου να προστατευθούν ουσιαστικά οι περιοχές του δικτύου Natura 2000 και να συμμορφωθεί η χώρα μας με τις οδηγίες για τη φύση και την απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΕ C-849/18. Στην ουσία το παρόν νομοσχέδιο δεν προστατεύει αυτές τις παραλίες αλλά προβλέπει τη δυνατότητα θέσπισης απαγορεύσεων και περιορισμών ως προς τις δραστηριότητες που επιτρέπονται επ' αυτών είτε μέσω της υ.α. του άρθρου 21 παρ. 6 του ν. 1650/1986 είτε την έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης του άρθρου 22 παρ. 1 του παρόντος. Στο νομοσχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή προστέθηκε και η πρόβλεψη ότι «ο ορισμός απατήτων παραλιών δεν θίγει προϋφιστάμενα ιδιωτικά δικαιώματα επί των εκτάσεων παλαιού αιγιαλού που συνορεύουν με αυτές» (άρθ. 23 παρ. 3 τελ. εδ.).
- Οι νέοι όροι «προστατευόμενος αιγιαλός» και «απάτητες παραλίες» που εισάγονται (βλ. άρθρα 3 περίπτ. δ' και 4) αφορούν μόνο τις περιοχές του δικτύου Natura 2000, δημιουργώντας ταυτόχρονα και ασάφεια σχετικά (πρβλ. άρθ. 22 παρ. 1 εδ. β').
- Στον εκτενή κατάλογο των καταργούμενων διατάξεων της παρ. 1 του άρθ. 24 του νομοσχεδίου προστέθηκε το άρθρο 26 του ν. 2971/2001 (ειδικό καθεστώς Δωδεκανήσων), και νέα παρ. 2 στο αρθ. 24 που καθιστά ακόμη πιο δυσχερή την κατανόηση του νέου πλαισίου που εισάγεται με το παρόν νομοσχέδιο. Όσον αφορά το ειδικό καθεστώς Δωδεκανήσων, ιδιαίτερα προβληματική είναι η πρόβλεψη που προστέθηκε στο άρθ. 23 παρ. 9 του νομοσχεδίου με την οποία «[...] Εκτάσεις που ανήκαν στη δημόσια κτήση του Δημοσίου, σύμφωνα με την περ. α) του άρθρου 3 του Κτηματολογικού Κανονισμού Δωδεκανήσου (Κυβερνητικό Διάταγμα 132/1929 που διατηρήθηκε σε ισχύ σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 8 του ν. 510/1947, Α' 298), ανήκουν από την έναρξη ισχύος του παρόντος στην ιδιωτική του περιουσία». Με τις εισηγούμενες διατάξεις καταργείται, επί της ουσίας, η κοινοχρησία στο σύνολο των αιγιαλών και παραλιών όλων των Δωδεκανήσων, καθώς θεωρούνται πλέον ως ανήκοντα στην ιδιωτική κτήση του Δημοσίου και όχι ως στοιχεία της δημόσιας κτήσης δηλ. ως πράγματα κοινόχρηστα και εκτός συναλλαγής. Επιπρόσθετα, ο αιγιαλός αποτελεί και στη Δωδεκάνησο πράγμα κοινής χρήσεως λόγω της εφαρμογής σε αυτόν του άρθρου 3 του Κτηματολογικού Κανονισμού Δωδεκανήσου που υπερισχύει κάθε άλλης διάταξης νόμου, όπως ορίστηκε με τη Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων 1947, δηλ. με διεθνή Συνθήκη που καθόρισε τα εθνικά σύνορα ενός κυρίαρχου κράτους όπως η Ιταλία και κυρώθηκε στην Ελλάδα με νόμο. Επομένως, όσα ορίστηκαν στη Συνθήκη αυτή δεν δύνανται να αλλάξουν με απλή διάταξη νόμου κείμενη εκτός ή και σε πλήρη αντίθεση προς το καθεστώς που καθορίστηκε με την ανωτέρω Συνθήκη και διέπει έκτοτε το ισχύον δίκαιο στα Δωδεκάνησα.
- Με το άρθ. 28 καθορίζεται για πρώτη (από ό,τι φαίνεται) φορά θαλάσσια ζώνη λιμένα Αλεξανδρούπολης, με την οποία επεκτείνεται η ήδη καθορισμένη χερσαία ζώνη. Δεν διευκρινίζεται, όμως, γιατί ο καθορισμός αυτός γίνεται με διάταξη τυπικού νόμου, και δεν ακολουθείται η προβλεπόμενη διαδικασία (πρβλ. άρθ. 18-27 ν. 2971/2001, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν). Σε άλλη μια προκλητική αγνόηση των υποχρεώσεων της χώρας για σεβασμό στο δίκαιο της ΕΕ, επιχειρείται δια νόμου επέκταση του λιμανιού της Αλεξανδρούπολης, δίχως να τηρούνται οι προβλεπόμενες διαδικασίες δέουσας εκτίμησης της επίδρασης στη «Θαλάσσια Περιοχή Θράκης» (περιοχή Natura 2000) και δίχως να τηρούνται οι διαδικασίες της οδηγίας 2001/42/ΕΚ για τη στρατηγική εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Επιπρόσθετα, επισημαίνουμε ότι οι ακόλουθες προβλέψεις συνεπάγονται σοβαρή οπισθοδρόμηση στην αποτελεσματική προστασία του αιγιαλού και της παραλίας:

- Καταργείται η πρόβλεψη του ν. 2971/2001 ότι «[η] προστασία των κοινοχρήστων πραγμάτων και του οικοσυστήματος αυτών της παραγράφου 1 είναι ευθύνη του Κράτους, το οποίο μεριμνά για την οργάνωση και λειτουργία ολοκληρωμένου συστήματος καταγραφής, διαχείρισης, εποπτείας και ελέγχου τους, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, τις αρχές της αειφορίας και του χωροταξικού σχεδιασμού» (άρθ. 2 παρ. 2).
- Μεταβάλλεται ο ορισμός της παραλίας και χωρίς καμία αιτιολογική βάση (έλλειψη, από την οποία ευλόγως συνάγεται ότι η προτεινόμενη τροποποίηση επιδιώκει την ικανοποίηση ιδιωτικών συμφερόντων), η προτεινόμενη ρύθμιση καταργεί το ελάχιστο όριο των 30 μέτρων (διατηρείται το ήδη απαράδεκτο απώτατο όριο των 50 μέτρων), ενώ εξακολουθεί να μη λαμβάνεται υπόψη το Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης στη Σύμβαση της Βαρκελώνης για τη Μεσόγειο (το οποίο θεσπίζει «αδόμητη ζώνη» τουλάχιστον 100 μέτρων, εκεί όπου δεν υπάρχουν οικισμοί και σημαντικά λιμενικά έργα δημόσιου συμφέροντος, πρβλ. άρθ. 8 παρ. 2 εδ. α και β). Υπενθυμίζουμε ότι το τελευταίο αποτελεί ήδη ενωσιακό δίκαιο.
- Ο κοινόχρηστος χαρακτήρας του παλαιού αιγιαλού και της παλαιάς όχθης των μεγάλων λιμνών και των πλεύσιμων ποταμών καταργείται, καθώς τα τμήματα αυτά περιέρχονται στην ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου - εκτός από την περίπτωση της γεινίασης με απάτητες παραλίες (βλ. άρθ. 6 παρ. 5).
- Το νομοσχέδιο εξαφανίζει επίσης, την απαγόρευση παραχώρησης των «μικρών αιγιαλών» (μήκος ή πλάτος μικρότερο των 5 μέτρων, ή έκταση μικρότερη των 150 τετραγωνικών), καθιστώντας ακόμα και αυτά τα πολύτιμα οικοσυστήματα διαθέσιμα προς ενδεχόμενη εμπορική εκμετάλλευση. Ακόμα και αυτές οι μικρές, απομονωμένες παραλίες, τώρα θα μπορούν να παραχωρούνται σε όμορα ξενοδοχεία.
- Δίχως καμία αιτιολογία επεκτείνεται η λίστα των όμορων επιχειρήσεων στις οποίες μπορεί να γίνει απευθείας ανάθεση της παραχώρησης απλής χρήσης τμήματος αιγιαλού και παραλίας για να συμπεριλάβει τα «ενοικιαζόμενα δωμάτια» και τα «καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος (βλ. άρθ. 11 παρ. 11 περ. β) και δ) αντίστοιχα).

Ιδιαίτερα ανησυχητικό και προβληματικό είναι, επίσης, το νέο Κεφάλαιο Ε΄ που προστίθεται στο νομοσχέδιο με τίτλο «Ενίσχυση της ενεργειακής επάρκειας νησιών».

Συγκεκριμένα, το νομοσχέδιο προσφέρει για πολλοστή φορά επέκταση ισχύος της Ενιαίας Άδειας Λειτουργίας των ηλεκτροπαραγωγικών μονάδων της ΔΕΗ. Για την ιστορία, από το 1999 (ν. 2773/1999), οι ατμοηλεκτρικοί σταθμοί της ΔΕΗ αποφεύγουν την κανονική και σύμφωνη με το ενωσιακό δίκαιο αδειοδότηση λειτουργίας τους, μέσω μιας ενιαίας άδειας, η οποία από το 2001 φέρει τον μάλλον ειρωνικό τίτλο «Προσωρινή Άδεια Λειτουργίας». Αυτή η «προσωρινή άδεια» είχε αρχικά ισχύ μέχρι το 2005, οπότε με το 24 του ν. 3377/2005 (Α΄ 202) παρατάθηκε μέχρι το 2008. Στη συνέχεια, το 2009 (ν. 3734/2009) παρατάθηκε μέχρι το 2013, το 2013 παρατάθηκε μέχρι το 2015 (ν. 4223/2013), το 2015 παρατάθηκε ως τις 31.12.2017 (πράξη νομοθετικού περιεχομένου 24-12/24-12/2015, ν. 4366/2016), το 2017 παρατάθηκε ως τις 31.12.2019 (ν. 4508/2017), το 2019 παρατάθηκε ως το 2021 (ν. 4643/2019), και το 2021 έλαβε νέα παράταση, ως «επείγουσα διάταξη», μέχρι την 30ή Σεπτεμβρίου 2024 (ν. 5079/2023).

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις είναι προβληματικές καθότι:

- Προβλέπουν τη δημιουργία νέου δυναμικού παραγωγής (και την επέκταση του υφιστάμενου) από συμβατικά, ρυπογόνα καύσιμα στα Μη Διασυνδεδεμένα Νησιά (ΜΔΝ, άρθ. 46) και στην Κρήτη (άρθ. 47-49), καθυστερώντας την απανθρακοποίηση της χώρας, διαιωνίζοντας την οικονομική της εξάρτηση από τις εισαγωγές των καυσίμων αυτών, και γελοιοποιώντας

ισχύουσες ρυθμίσεις για την ενεργειακή μετάβαση των νησιών (όπως το Αναπτυξιακό Στρατηγικό Πλαίσιο για τα ελληνικά νησιά «GR-eco islands» του άρθ. 21 ν. 4936/2022).

- Χρησιμοποιούν ως πρόσχημα τη «διασύνδεση», μολονότι είναι προφανές (αν μη τι άλλο για οικονομικούς λόγους) ότι οι μονάδες αυτές θα παραμείνουν σε λειτουργία με επιδότηση από το δημόσιο για πολύ καιρό μετά τη διασύνδεση.
- Η επέκταση του δυναμικού αυτού γίνεται με όρους που θα επιδεινώσουν σημαντικά την τοπική ρύπανση και υποβάθμιση του περιβάλλοντος τόσο στα ΜΔΝ όσο και στην Κρήτη. Στην περίπτωση των ΜΔΝ, αγνοείται συνολικά η ανάγκη προστασίας του εύθραυστου νησιωτικού περιβάλλοντος, και μεταφέρεται το κόστος των εκπομπών CO₂ σε δημόσιους πόρους, αναιρώντας κάθε κίνητρο για τον περιορισμό τους (άρθ. 46 παρ. 1). Στην περίπτωση της Κρήτης, προβλέπονται παρεκκλίσεις από τα επίπεδα εκπομπών που είναι δυνατά από τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (άρθ. 48), οι κατασκευές απαλλάσσονται από την άδεια δόμησης (άρθ. 49), και οι εγκαταστάσεις εξοπλίζονται με ενιαία άδεια (άρθ. 49), που επιτρέπει την λειτουργία τους ανεξάρτητα από την ύπαρξη επικαιροποιημένων περιβαλλοντικών όρων.
- Παρατείνουν, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων, και όπως συμβαίνει διαρκώς και αδιαλείπτως από το 1999 (άρθ. 42 παρ. 1 ν. 2773/1999) την «προσωρινή» ενιαία άδεια λειτουργίας των μονάδων μίας πλέον ιδιωτικής επιχείρησης (της ΔΕΗ Α.Ε.), ενώ, για κάθε άλλη επιχείρηση (πόσο μάλλον όταν η λειτουργία της επιβαρύνει το φυσικό περιβάλλον), η άδεια λειτουργίας προϋποθέτει επικαιροποιημένους περιβαλλοντικούς όρους.

Συνδυαστικά, οι ρυθμίσεις των άρθρων 46-50, πέρα από τον πελατειακό τους χαρακτήρα (αφού απαλλάσσουν μία συγκεκριμένη επιχείρηση από σειρά διατάξεων που εξυπηρετούν το δημόσιο περιβαλλοντικό συμφέρον), επιτρέπουν την τοπική ρύπανση χωρίς όρια, στα σημεία όπου θα εγκατασταθούν οι μονάδες αυτές. Σε συνδυασμό με τις διατάξεις για τον παράκτιο χώρο, και τις επικείμενες ρυθμίσεις για την εκτός σχεδίου δόμηση, όπως αυτές έχουν δει το φως της δημοσιότητας, μπορεί να ειπωθεί με βεβαιότητα ότι το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον των νησιών οδηγείται σε μόνιμη υποβάθμιση.

Στα λιγοστά θετικά του νομοσχεδίου περιλαμβάνεται η ανάπτυξη ηλεκτρονικού συστήματος υποβολής καταγγελιών για αυθαιρεσίες, δίχως όμως καμία διασφάλιση για άμεση κινητοποίηση των αρμόδιων αρχών προς άμεση απομάκρυνση των αυθαίρετων κατασκευών. Περιπτώσεις όπως τα αυθαίρετα ενοικιαζόμενα στο παράκτιο δάσος του Εθνικού Πάρκου Σχοιριά ή οι πολλαπλές και διαπιστωμένες αυθαιρεσίες σε παραλίες της Ίου και σε αμέτρητα άλλα πολύτιμα παράκτια και παρόχθια οικοσυστήματα της χώρας, είναι καταστάσεις που δεν φαίνεται να απασχολούν σοβαρά την κυβέρνηση.

Στο πλαίσιο αυτό, σας καλούμε να ζητήσετε την απόσυρση των προβληματικών διατάξεων του νομοσχεδίου και στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού σας έργου να διεκδικήσετε ως κατεπείγουσα εθνική πολιτική κλιματικής ανθεκτικότητας για τη χώρα, τα εξής:

- Άμεση κύρωση από τη χώρα μας του Πρωτοκόλλου [για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου](#), το οποίο προτάσσει ως μέτρο θεσμικής θωράκισης των ακτών τον ορισμό 100 μέτρων από την υψηλότερη χειμερινή ίσαλη γραμμή ζώνης στην οποία δεν επιτρέπεται η δόμηση. Σε κάθε περίπτωση, όμως, την άμεση συμμόρφωση με τις προβλέψεις αυτού δεδομένου ότι αποτελεί ήδη ενωσιακό δίκαιο.
- Αφαίρεση κάθε δικαιώματος ένταξης σε καθεστώς στήριξης από τον αναπτυξιακό νόμο και από τον νόμο για τις στρατηγικές επενδύσεις επιχειρηματιών που αυθαιρετούν εις βάρος του φυσικού περιβάλλοντος και καταπατούν παράκτια ή παρόχθια οικοσυστήματα.

- Ενίσχυση της ανεξαρτησίας και των διαθέσιμων πόρων του Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών, ώστε να είναι σε θέση να επεμβαίνει αποτελεσματικά σε περιπτώσεις αυθαιρεσιών και να προβαίνει άμεσα στην απομάκρυνση παράνομων κατασκευών.
- Άμεση ολοκλήρωση της διαδικασίας θέσπισης των μέτρων προστασίας και διαχείρισης για όλες τις περιοχές Natura 2000 της χώρας με την έγκριση των ειδικών περιβαλλοντικών μελετών και των σχεδίων διαχείρισης, και τη θέσπιση των σχετικών προεδρικών διαταγμάτων. Ημίμετρα όπως η επιλεκτική θέσπιση «απάτητων» παραλιών και άλλων οικοσυστημάτων μόνο συσκότιση των ευθυνών της Πολιτείας επιτυγχάνουν, με αποτέλεσμα τη συνεχιζόμενη και ντροπιαστική από τη χώρα μας αγνόηση της καταδικαστικής απόφασης του ευρωδικαστηρίου εις βάρος της Ελλάδας για παραβίαση της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για την προστασία της φύσης.

Οι συνυπογράφουσες περιβαλλοντικές οργανώσεις:

- Εταιρία Προστασίας Πρεσπών
- Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
- Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
- Καλλιστώ
- Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης
- Greenpeace
- MEDASSET
- WWF Ελλάς

Περισσότερες πληροφορίες:

- [Σχόλια περιβαλλοντικών οργανώσεων σε δημόσια διαβούλευση σχεδίου νόμου για την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας στις παραθαλάσσιες περιοχές](#)
- [Σχόλια περιβαλλοντικών οργανώσεων για το άρθρο 28 του νομοσχεδίου](#) - Καθορισμός θαλάσσιας ζώνης λιμένος Αλεξανδρούπολης
- Παυλάκη Σοφία “Κρίσιμα νομικά ζητήματα του νομοσχεδίου για τον αιγιαλό όσον αφορά το καθεστώς της Δωδεκανήσου”. Ανακτήθηκε από: <https://dasarxeio.com/2024/02/20/133505/>